

Í DAG

SPANIALAND Í DAG

Spania ekki uppi felagsmarknaðin

FORMAÐURIN fyrir spanska sósíalistaflokkinn Rodolfo Llopis hefur á ferð í Norðanlandum sagt sína hugan um Franco-stýrið og stöðuna í Spaníu sum heild. Um verkfallið segði hann m. a.:

«Franco tordi ekki að sökkja á arbeidarunum, sum voru í verkfalli, tí hann vissi, at hetta ikki var eitt vanligt lonarstríð, men ein sam-felagskreppa.»

Tá ið spanskir arbeidarar, stuðlaðir av studentum og öðrum intellektuelum og tí katólsku kirkjuni, brota lögguvum Francos og leggja arbeidið frá sér, so progyr hetta til fulnar, at samfelagið er í eini strukturreppu. Verkfallini voru ein fylgja av fíggarstöðu landsins, men tey vildu verid ogjörlic, um tey ikki um somu tíð boðuðu frá eini alvarsumari politiskari kreppu. Stjórnin veit hetta fullvæl. Tí for hon ikki harðligari til verka, enn hon gjordi, sigur Llopis viðari.

At byrja við segði stjórnin, at tað voru nakrir fáir kommunistar, ið stóðu aftanfyrir verkfallini, men hatta hevði einki við veruleikan at gera, sigur leiðarin av sósíalistaflokkinum. Hann leggur miklan dent á, at europeisku sósíalistarnir eiga at gera allt fyrir at halda Spaníu úttafyrir Felagsmarknaðin, so leingi Franco situr við neðinum.

Franco var vorðin í óðini av tí víðgerðini, umsókn hansara um upp-töku í Felagsmarknaðin fekk. Kommisjón felagsmarknaðsins bert váttaði móttökuna av umsóknini og gjordi ongur aðrar viðmerkingar. Tað stýrið, Spania hevur í dag vil ikki koma fjarandi upp í Felagsmarknaðin, og Franco vil tí ætlandi royna efrir stórra hjálps frá USA ella Tysklandi, meinar Llopis.

SOSIALURIN

Viðmerkingar

A. ANDELSGRUNDLAGI

Tað er royndur lutur, at smærri reioðaravirki, t. d. reioðaravirki við bert einum skipi, ikki hava so lætt at bera seg og greiða sínar skyldur til lánstjórnar og stovnar, ið á annan hátt hava við raksturinn at gera.

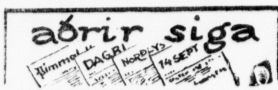
Aðstæðni ganga menn saman í stórra andelsfyrirtekur, ið hava stórra lívsmegi og lættari kunnu veita stuðul í teimum einstöku for-unum, ikki minst við at útvega ó-dýran útgæð. Á henda hátt verður betur gjörlic at keypa í stórum, og stórinflutningur verður alltaf ódýrari enn har einstaklingar flyta inn í smærri nøgðum.

Stórsta fyrirmyndur, ið vildi verid teimum mongu nýggju skýpunna, ið nú koma til landið, var eitt landsandelsvirki — eitt reioðaravirki, sum stutt og greitt umfattaði all landsins fiskivinnu.

Ein slík stórtýrtaðandi kundur lætt munandi um fiskivinnuraksturinn og ætlandi eisini verid til hjálpar á annan hátt. Hon kundur verid laga-egari við gjaldfreistum, sjálfvæt um eitt fiskifari ikki greiddi sínar skyldur í lotuni — skyldur, ið ikki eru so lættar at sleppa frá, har talan er um smærri stovnar, ið lata skulu útgæð og annað, sum fyrir neyðini er fyrir at alt kann laga seg á besta hátt.

Ahugin fyrir eini slíkari andelsfyrirtekni er vaksandi og vónandi verður hatta veruleiki áðrenn ov langt er frádráðið.

psykologisk stof søger vi at informere alle interesserede myndigheder og forældre.

»DAGBLAD« hevur grein skriv ad av Knút Wang, har hann spyr og svarar: »Hvor vil kvala forøyskt fjøðskaparliv — tað er einki at ivast i — tað er javnaðarflokkurin.« Hann endar greinina við hesum orð um:

»Føroyingar ráða sær, men vit ynskja teir ikki tiknar á bóli. Vit ynskja at siga forøyingum frá, at lata teir seg hesuferð fokka í javnaðarfelluna, so skulu teir snekkjast við mesta fjárgjalliga trystinu.

Og tá sjálvstýrishugurin er drip in, tá verða Føroyar avoyddar. Tá sigla allir Føroyingar tá somu kós, sum Danbjörg ynskta, at hann kundur gera, um hann bara var 40 ár — at sleppa sær til kjotgrýturmar í Danmark. Danbjörg kann saktans kvæða niðurlagið: sigur búkurin, sigur búkurin, sigur búkurin.

Til gamans

— Gamli vinur, segði Patur, eg veit ikki, hvat eg skal gera við son in hjá mær, hann er so óálitandi. Hevur tú einki gott ráð?

— Lat hann verða metreolog, svaraði Jákup.

VOLTAIRE: Eg veit einki laturilgar eitt ein lækna, sum ikki doyir av ellisbrekum.

— Tá eg var nýgfutur, var eg so góður við komu mína, at eg væl kunni eitt hana.

— Samfylla?

— Ja, og nú angri eg av hjarta, at eg ikki gjordi tað.

MÁLFRÓÐI. Í »Norðlýsinum« verður skrivað um málfróði, og tá serstakliga um fleirtalsendingar. Vit skulu her endurprenta brot úr grein blaðsins:

»Nú t. d. við fleirtalsending og bending av navnorðum. Har eru fleiri ívanál. Eitt orð sum

»danie t. d. hevur í grundini eitt so legið fleirtal. Man hatta orð annars vera nýtt ella gamalt her hjá okkum. Ein greiðskur, ið hvussu er — kundur hugsað sær, at tað átti at verid bent sum »danie« eitt »risie, og itíð »fleiri« danar, ikki danir. Man annað orð vera, ið fylgir hesi bending. Orð sum »ganir« og »fræni« eru væl kvennkyn. Ja, greiðskur, helt seg hoyra í útvarpinum herfyri, at orðið »gøddtemplarie« gekk nakad soleiðis, og hevði fleirtal »gøddtemplarie«. Eiga vit kanska at nýta hesa bending til útendsk orð (veiktbed kalk)? Tað tykist to ikki liggja væl fyrir heldur. Tri, svii, brett, russi, grikki o.s.v. hava jú øll »are«-ending.

Var ikki best at havt somu end ing fyrir øll veiktbed kalk, orð, soleiðis, at »danie« »gøddtemplarie« — og »møguliga onnur — gingu sum »risi« og hani. Hvi skulu danar (danir) to eiga serstaka bending í mál? okkara?»

PROVTOURNAR fara nú at vera frá hondini: mæningarnar fæa karakterir fyrir sitt arbeid, karakterir, ið nú skulu takast av í danska skúlanum og ivaleyst hendur ta, sama her eisini. 1. august 1963 er ætlanin at byrja við nýggjari karaktergeving — hinum skollaða 14-skalanum. Her verður einki talan um at rokna út eitt meðaltal, men hvør einstakur karakter verður at segja stóðin í teimum einstöku lærugreinunum. Vit skulu her endurprenta orðaljóðið í dansku karak-tergevingini:

14. for helt usædvanlig præstation.
12. — almindelig topkarakter.
10. — for det gode og meget tilfredsstillende.
9. — for det tilfredsstillende.
8. — for det nogenlunde tilfredsstillende.
7. — for det usikre, kun delvis tilfredsstillende.
6. — for det mangelfulde og ikke tilfredsstillende.
3. — for det meget mangelfulde og ikke tilfredsstillende.
0. — for det helt uantagelige.

Avtøkan av orðstedska karakter-skalanum hevur leingi verid í umbúna, men ikki framd, tá hon hgar til ikki hevur húskað inn í broyt-ingina av skúlskapanini. Nú verur hatta so at fremja fyrir reindleiddina og 8., 9. og 10. klassa og harvið ætlandi eisini fyrir gymnasiu-klassarnar.

og hvaðna miðni at nevna. Men fíggarlóg mátti framleggjast, og tí hildu teir ráðleggingarfund. Onkur, sum tá var á fundi, hevur seinri sagt, at tað var nakad sum fundur Mpslúgvanna, tá ið állurin hevði etið allar síld-irnar: summir ætlaðu at hongja állin, aðrir hildu, at best var at brønna hann. Nei, ikki kundur hann hongjast, tí hann var hálur og gleið úr bandinum aftur, heldur ikki fingur teir brent hann, tí beistið var so vátt, at eldurin slóknaði, so skjótt állurin kom í hann. Ja, soleiðis húskaðu hesir góðu Molsbúgv-arar og sótu tí ráðaleysis, inttil hin gamli, klóki fundarstjórin reistist úr sæti og harðmæltur talaði hesi orð: »Latum okkum drukna hatta beistið, tí tá fær hann ein harðan deyða!« — »Ja, ja, róptu allir, og endin á søguni — ja, hann vita øll. Vit koma so aftur til ráðleggingarfundin hjá fólkalokkinum.

Onkur meinti, at útreiðslusíðan nýttist ikki so hog, okkurt kundu sparast, og kanska kundu meytini fáast at geva meira mykju, so minni av handilstoð-um skuldi flytast inn. Lærarar nýttust onga kontanta lón, teir kundu sleppa út í fjórðin av og á, og eira troð kundu teir fáa, so fingur teir havt ser kúgv og rakrar honur og okkurt annað. Tey gomlu skuldu fáa skinn at taka ullina av og virka til báts-mannsroyggjar fyrir triðing, tað vil siga, at tey gomlu kundu eiga triðju hvorja tryggja í lón fyrir arbeid — hinar tver skuldu bøndurnir eiga fyrir ullina. Hetta var alt í lagi, hildu hesi góðu fundarfólk. Men enn var útreiðslusíðan hópið stórri enn hin. Nú vóru púra óngi ráð; men kanska ansaði óngin eftir, um nakrir prikkar komu at standa ísáðin fyrir tól á inn-tøkusiðuni helt hin klóki fundar-stjórn. Hann fekk viðhald — mes: av tí, at øll fundarfólkini vóru so deyðatroytt, at tey vildu sleppa til hús, áðrenn sálin reis næsta morgun. Prikkalógin kom so á tigrborðið. Fyrsti maður, ið talaði aftan á fólkalokksins orðforara, var Lávus sáli. Hann fekk ikki bara sær fyrir látri: »Prikkar, prikkar og a'tur prikkar! Ein prikkalóg!« segði Lávus — allir tingmenn undantikið fólkalokkurin skóru í látur: »Ein prikkalóg!« har av kom so navnið »prikkalóg«.

Nú seinasta veur royndi fjøð veldisflokkurin at gera sama kynstrið sum tað, ið fólkalokkurin gjordi á sinni. Men fjøð-veldisflokkurin seði hvorki tól ella prikkar. Um tað so eisini kann verða nevnt prikkalóg, er so ein annar spurningur! Men helst er tað so, at fólkalokkurin eimasammul hevur reitin til at nýta prikkar í staðin fyrir tól, og so s'att eigur fólkalokkurin onkarrættin til navnið prikkalóg.

J. H. Danbjörg.

Hvat veit tú um prikkalógina?

Av og á nevnr onkur orðið prikkalógin. Eldri fólk kenna hatta orðið. Men yngri fólk hava fleiri spurt, hvat hatta orð ið er komið av. Lat mag tí roynt at greiða eitt smáur frá hesum. Tað var á einum sinni, at fólkalokkurin skuldi vísa á, hvussu lætt alt kundur greiðast við feroyskum peningi. Vit kunnu riva leyst frá Danmark fættvona eina feroyska repu-blik. Hin 9. april 1940 varð Danmark herselt av nazistum, og fólkalokkurin rópti tá upp um, at Føroyar var leyst frá Danmark. Teir gjordu so upp-skot til feroyska grundvallarlóg og eisini til eina feroyska fíggar-lógl, har vit feroingar ein-sa-

mallir skuldu rinda alt — t. v. s. eisini tann partin av útreiðsl-unum, sum staturin rindar. Men hvat hendi? — Jú, tað heridi tað, at útreiðslusíðan var hópin stórri enn hin, sum inn-tøkurnar skuldu standa á. Hvat var so til ráðar at taka? Hækka skattin tordu teir ei tí tá vildu fólk verða sær burtur frá flokk-inum. Fólk høvdu meira enn nokk at gjalda framman undan, og inn-tøkurnar vóru smáar, ong in stundnigar til gomul, sjúk, einkjar og fadirlays, so fólk stóðu fyrir, at liva so sum var og husheldur at fáa meira skatt at rinda og keypa dýrar og hoggtollaðar vorur. Nei, he ta tordu teir ikki at nerta við

Landbúnaðurin

BOTT VERÐUR UM LANDBÚNAÐARVIÐURSKIFTINI

UNDIR teimum samráðingum, sum P. M. Dam, lögmaður, seinast hevði við ríkisstjórnina, var m. a. talan um botan av okkara landbúnaðarviðurskiptum — fyrst og fremst um neyðugan ílleggingarpen-ting fyrir at nýtmasgera landbúnaðin.

TAÐ er óllum greitt, at av lítlið hevur verid gjørt fyrir at bota uppá okkara landbúnaðarviðurskipti. Her hevur og liggur á lani. Landbúnaðurin er ikki tann táttur í okkara landsbúnaðarhæddi, sum hann átti at verid, og sum hann er í øðrum londum.

Skal nakad munandi faast burtur úr á hesum óki er neyðugt at út-vega stórvegis ílleggingarpenning, so jarðbrúkarar fæa høvi til at leggja jarðbrúkaríð annarleiðis til rættis og tá fyrst og fremst við nýtmas mæskintólm.

Hesi mæskintól eru dýr og hjá einstakum jarðbrúkarar einki lott at útvega; men kortini eru líkindi at gera nýttu burtur úr maskinkraftini. Her verður fyrst og fremst talan um maskinstøðir ella sum í javnað-

aruppskotinum. »Arbeidi til øll á sjögvi og landi« ávíst: dyrkilið, ið kunnu taka sær av allari uppdyrking og grónkan av øllum dyrkbarum lendi.

Her eigur ikki at verða drálað, men farið til verka beinanveg m. so skjótt sum ílleggingarviðurskiptini eru í lagi.

Stórinflutningurin av landbúnaðarvörum, ið lættliga kunnu framleðast her, er besta prógv fyrir, at búnaðarlaga er ikki væl státt.

a) at virke for samarbejde mellem hjem og skole.
b) at samle folkevalgte skolemyndigheder i by og på land til fremme af skole- og opdragelsesformer, der giver det enkelte barn de bedste mulige udviklings betingelser.
c) at virke på forældrenes indflydelse på skolens arbejde gennem foreldrerepresentation.
d) at søge skoleforholdene forbedrede i de landsbyordnede skoler, således at børnene såvidt muligt har lige gode uddannelsesmuligheder i by og på land.

Formålet søger vi løst gennem et tværpolitisk skolearbejde, så alle grupper i vort samfund kan samles om dette ene at gavne børnenes tarv i den danske skole. Det sker bl. a. gennem udgivelsen af vort medlemsblad »Skole og Samfund«, der udkommer 3 gange årligt og giver oplysning om alle forhold indenfor skole, gennem pædagogisk og

»SKOLE OG SAMFUND«. Organ for landsforeningen av skolekommis-sioner skolen og for foreldreforeninge, hvørs bladsjóri er fólka-tingsmaðurin Willh. Dupont. Ið eisini er formaður fyrir landsfelagnum av skúlnævndum, hevur almikið av áhugaverðum lestri. Vit skulu her endurprenta brot úr blaðnum, har ságt verður frá endanum felagsins:

»Vi gor opmærksom på landsfor-eningens formål:

FÆROSK MARGARINE

Vita No 1

VITAMINISERET

FÆROSKT PRODUKT FINT PRODUKT